

[Svend Erik Hovmand]

»Idet folketinget vender sig imod den centralisering, som landsplanredegørelsen af 15. december 1979 er udtryk for, opfordrer tinget regeringen til at respektere de udbredte ønsker om en sikring af landsbyernes og de små bysamfunds fremtidsmuligheder.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Første næstformand (Enggaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i forhandlingen.

Westh (S):

Landsplanredegørelsen har i år givet anledning til meget stor debat i offentligheden. Det er derfor naturligt, at den også kommer til diskussion her i folketinget. Vi er glade for debatten. En af begrundelserne for at udarbejde årlige landsplanredegørelser er at få planlægningssemner og synspunkter til offentlig debat for derefter at have en bedre baggrund for det egentlige planlægningsarbejde.

Vi er altså tilfredse med, at der er opstået en debat om landsplanredegørelsen, men vi finder, at debatten har været ført på et forkert grundlag, som det også er fremgået af det dagsordensforslag, der lige er fremsat.

Man er i debatten gået ud fra, at landsplanredegørelsen søger at lægge op til regler om bestemte bystørrelser og om at styre væksten til byer, der opfylder de fastsatte størrelseskrav, men det har ikke været meningen. Som et eksempel på denne fejlagtige opfattelse kan nævnes det indlæg, forfatteren Jørgen Knudsen havde i Politiken den 16. januar, hvori han skriver:

»... en landsplanredegørelse, ifølge hvilken den fremtidige byudvikling principielt bør ske i byer med mindst 5.000 indbyggere. Nu er det ikke kun landsbyer med mindre end 1.000 indbyggere, hvis udvikling skal sættes i stå.«

Tallet 5.000 indbyggere stammer fra en trafikundersøgelse fra 1975, der er omtalt i landsplanredegørelsen. Trafikundersøgelsen fra 1975 viser, at transportomfanget er mindre i større byer end i små byer og på landet, samtidig med at brugen af kollektiv trafik stiger i større byer. Fra en trafikal synsvinkel er der altså fordele ved større byer efter

1975-undersøgelsen at dømme. Om en tilsvarende undersøgelse vil vise helt det samme resultat i dag, ved jeg ikke. Det vil bl. a. afhænge af, hvordan de enkelte amter har løst de kollektive trafikopgaver.

Det er imidlertid ikke kun trafikundersøgelser, der skal være baggrund for planlægningen herhjemme, hvilket landsplanredegørelsen da også er et tydeligt bevis for. Redegørelsen taler nemlig også om det ønskelige i en ligelig udvikling, og at der må sikres den størst mulige variation for den enkelte med hensyn til at vælge, uden at det går ud over muligheden for at få væsentlige fælles behov dækket.

Landsplanredegørelsen siger endvidere, at der i planlægningen også må tages hensyn til de vanskeligt definerbare sider af tilværelsen, som indgår i begrebet livskvalitet. Dette betyder bl. a., at vi må tillægge den offentlige debat, der har været om f. eks. regionplanerne, stor vægt, da vi må gå ud fra, at de ønsker og tanker, der er kommet frem i en bred folkelig debat, vil være udtryk for det, mange mennesker føler som livskvalitet.

Vi ønsker ikke i socialdemokratiet, at landsbyernes levevilkår skal forringes, tværtimod, men vi ser i øjnene, at den faktiske samfundsudvikling har vanskeliggjort forholdene for landsbyerne. En af de faktorer, der stærkest har været med til især op igennem 1960'erne at udvande landsbyernes stilling, er landbrugets mekanisering. Den har medført, at mange tusinde har forladt landområderne. Samtidig har den tekniske udvikling medført, at mange andelsforetagender, f. eks. mejerier, er nedlagt og arbejdspladser dermed forsvundet. Mange stationer er nedlagt, telefoncentraler, smedeforretninger, brugser og købmænd og meget mere er ligeledes forsvundet.

Det er i den situation, vi siger, at den begrænsede vækst, vi kan regne med i de kommende år, bruges bedst de steder, hvor den kan være med til at opretholde en butik eller en skole, som måske er ved at bukke under. Man kan efter vores mening risikere at sprede kræfterne så meget, at endnu flere landsbyer ikke magter at opretholde bare en enkelt butik, og det vil være meget uheldigt. Jeg betragter en brugs eller en købmand i en landsby som et socialt gode, det er meget svært at undvære.

Jeg synes derfor, at miljøministerens tanker om at søge at opretholde forretninger